

BESLISSING VAN COLLEGE VOOR MEDISCH TUCHTRECHT

Arts, in dienst van „tandheeskundige inrichting” tot berisping veroordeeld

Het College voor Medisch Tucht recht in eerste aanleg, gevestigd te.....;

Gelezen een op 30 Januari 1948 bij den Secretaris van dit College ingekomen, aanvankelijk tot het overeenkomstige College te gericht klacht van Y en Z, beiden van beroep tandarts en wonende te, luidende als volgt:

„dat in het pand no te is gevestigd een commanditaire vennootschap, welke onder de naam „.....Particuliere Tandverzorging” de tandartspractijk uitoefent en een tandtechnisch laboratorium exploiteert;

dat deze commanditaire vennootschap zich tot het publiek wendt met advertenties van de navolgende inhoud:

„KUNSTGEBITTEN

17 gram American Plastic draagt bijzonder prettig. Binnen 8 uur gereed. Overzetten van slecht passend gebit op vederlichte plaat in 6 uur klaar. Reparaties in 1 uur. Pijnloos trekken door tandartsen, desgewenst onder lachgasnarcose 5 jaar garantie. Spreekuren de gehele dag. Woensdagavond ook van 7—9 uur.

.....straat no

dat behalve door advertenties genoemde C.V. zich ook met folders van soortgelijke inhoud en strekking als de advertenties onder het publiek begeeft;

dat verdere acquisitie plaats vindt door huisbezoek van vertegenwoordigers, die in voorkomende gevallen bij de bewerkte candidaat-patiënt een kaart achterlaten, ingericht als „aanbeveling” derhalve als introductie voor de betrokkene bij zijn bezoek aan het pand straat. Op deze kaarten staan ook aangegeven prijzen voor een nieuwe prothese. Aldus eveneens een vorm van reclame om patiënten te werven;

dat voorts in het Dagblad van 19 Januari 1948 is geplaatst een advertentie, waarin een goed ingevoerde firma met prima verkooporganisatie voor en omstreken dames en heren vraagt voor de afdeling buitendienst. Na onderzoek is gebleken dat de bedoelde firma was de „..... Particuliere Tandverzorging”;

dat in dienst van deze Particuliere Tandverzorging” welke uiteraard niet bevoegd is tot uitoefening der tandheeskunst, thans werkzaam is X, wonende te aan de straat no....., die van beroep arts is;

dat genoemde arts zijn bewijs van bevoegdheid niet aan de Burgemeester van heeft vertoond, hetgeen, ingevolge art. 8 v. d. wet van 24 Juni 1876 S. 117, bij een vestiging moet geschieden en voorts nog in de plaatselijke bladen mededeling heeft gedaan van zijn vestiging, noch aan het pand straat

no een bord heeft doen bevestigen, waarop zijn naam en spreekuur zijn aangegeven;

dat aan genoemd pand wel borden zijn aangebracht, waarop staat vermeld Particuliere Tandverzorging", „Kunststanden, gebitten"; „Kunstgebitten reparaties";

dat de arts X geacht moet worden het vertrouwen te ondermijnen in de stand der geneeskundigen in het algemeen en die der tandartsen in het bijzonder door als arts werkzaam te zijn in een onderneming of inrichting die eigendom of mede-eigendom is of wordt geëxploiteerd door een onbevoegde, althans bestemd is tot onbevoegde uitoefening der tandheelkunst, althans zijn hoedanigheid van arts gebruikt om mogelijk te maken de oprichting en het voortbestaan van een dergelijke inrichting;

dat een arts niet mag toestemmen, noch mag dulden, dat in verband met zijn praktijk reclame wordt gemaakt door het plaatsen van advertenties, het verspreiden van folders enz. waarvan de inhoud een misleidend karakter draagt en welke advertenties en folders kennelijk de strekking hebben het publiek de eigen behandeling boven die der andere tandartsen te doen stellen, speciaal door mededelingen omtrent waarborgen, die het ondeskundig publiek moeten doen geloven, dat het bij de adverteerder beter geholpen wordt dan bij anderen;

dat immers voor de wijze waarop een arts zijn praktijk uitoefent en voor het vertrouwen, dat hij bij het publiek verdient, uitsluitend van belang zijn de persoonlijke eigenschappen van de geneeskundige;

dat derhalve bedoelde reclame en speciaal de wijze waarop zij geschiedt een handeling oplevert, die het vertrouwen in de stand der tandartsen ondermijnt;

dat klagers van mening zijn, dat zij door de geincrimineerde handelingen direct en indirect schade lijden in hun praktijk en rechtstreeks belanghebbende bij deze klacht zijn.

Redenen, waarom klagers Uw College eerbiedig verzoeken tegen de arts X die maatregelen te nemen, die voortzetting en herhaling van bovenvermelde praktijk voorkomen."

Overwegende, dat de aangeklaagde arts bij het door den Voorzitter van het College gehouden voorlopig onderzoek heeft verklaard, dat hij woont te zodat dit College tot kennisneming van de klacht bevoegd is;

Ten aanzien der feiten:

Overwegende, dat ter terechtzitting van het College, op 22 Mei 1948 te gehouden, zakelijk is verklaard:

a. door klagers:

dat zij persisteren bij de inhoud van het door hen ingediende klaagschrift; dat nog zeker drie- à viermaal per week in het Dagblad "advertenties voorkomen van dezelfde strekking als die, welke was opgenomen in de editie van dat blad van 17 Januari 1948; dat echter de tekst dier advertenties enigszins is gewijzigd en daarin nu o.a. voorkomt de zinsnede: „Voor nerveuse patiënten ook lachgasnarcose";

b. door aangeklaagde:

dat hij is X, oud jaar, arts, wonende te

dat hij persisteert bij zijn verklaring, in het voorlopig onderzoek afgelegd; dat zijn neef, een zekere A te, hem indertijd heeft gevraagd of hij er idee in had de tandheelkunde uit te oefenen in een inrichting, genaamd Particuliere Tandverzorging te; dat bedoelde neef nog meer soortgelijke inrichtingen exploiteert, o.a. te; dat hij, aangeklaagde, na zich op de hoogte te hebben gesteld, dien neef heeft medegedeeld, dat hij er wel voor voelde; dat hij daar op 6 Januari 1948 in dienst is getreden; dat hij de praktijk uitoefent zonder dat zijn artsdiploma is geviseerd; dat het hem bekend is, dat hij

zich hierdoor aan een strafbaar feit schuldig maakt; dat zijn werk bestaat in het geven van lachgasnarcose en het doen van extracties; dat tandarts Z ongeveer eens per week te komt; dat in het geval hij, aangeklaagde, dan lachgasnarcose geeft, waarna tandarts Z de extracties verricht; dat hij, aangeklaagde de overige dagen de extracties doet; dat hij een zeer drukke practijk heeft en van de patiënten nimmer klachten krijgt; dat er thans drie vertegenwoordigers aan de Particuliere Tandverzorging" zijn verbonden, die huisbezoek doen; dat de advertenties regelmatig nog twee maal per week verschijnen zij het in enigszins gewijzigde vorm; dat ook folders nog aanwezig zijn; dat hij met een en ander echter geen bemoeienis heeft, doch dit een aangelegenheid is, welke de administratie betreft;

Overwegende, dat de navolgende ter terechtzitting voorgelezen stukken onder meer het volgende inhouden:

1. een proces-verbaal van voorlopig onderzoek van aangeklaagde, blijkens hetwelk deze op 3 April 1948 voor den Voorzitter van het College onder meer heeft verklaard:

„Ik ben Nederlander van geboorte en heb in Juni 1940 mijn examen als arts afgelegd aan de Universiteit te Ik ben in dienst van de tandarts Z, die de praktijk uitoefent aan het adres no te en woont te Bij hem ben ik Januari 1948 in dienst getreden. Volgens mij heb ik met de Particuliere Tandverzorging" als zodanig niet te maken. Naar mijn mening is de tandarts Z vennoot van genoemde Particuliere Tandverzorging."

Bij laatstgenoemde instelling ben ik dagelijks de gehele dag werkzaam. Ik geef daar lachgasnarcose en verricht de extracties. Mijn salaris bedraagt f 100,— per week en dat wordt mij wekelijks door de administrateur der genoemde instelling uitbetaald. Ik heb van tandarts Z een aanstelling ontvangen, welke ik U zal toezenden.

Wat betreft het geven van lachgasnarcose deel ik U mede, dat ik de patiënten daartoe de pols voel en informeer of zij gezond zijn, alvorens ik die narcose toedien. In gevallen, waarin mij dat nodig voorkomt, vraag ik eerst advies aan de huisarts. De mij vertoonde advertentie onder het opschrift „Kunstgebitten" in het dagblad van 17 Januari 1948 houdt o.a. in: „pijnloos trekken door tandartsen, desgewenst onder lachgasnarcose." Dit gedeelte is daaruit later geschrapt. In verdere advertenties kwam het niet voor. De plaatsing op 17 Januari 1948 is geschied omstreeks de tijd, dat ik bij genoemd instituut kwam. In de plaatsing van advertenties in het algemeen ben ik niet gemoeid, evenmin als in het vervaardigen van de folder en kaart, welke ik hier aanwezig zie. Van de advertentie in het Dagblad van 19 Januari 1948 is mij in het geheel niets bekend.

In Januari 1948 heb ik mijn artsdiploma aan de Burgemeester van gezonden. Ik ontving het enige-tijd later terug met de mededeling, dat het eerst moest worden gevisieerd door de betrokken Inspecteur. Daartoe heb ik het op 18 Februari 1948 gezonden aan de Geneeskundige Inspecteur der Volksgezondheid te Eerst omstreeks 28 Maart is daarop gereageerd doordat ik een blanco geel formulier ter invulling ontving, welk formulier betrefte de toepassing der geneeskundige voorziening 1939. Waarom tot dusver visering niet plaats vond, is mij niet meegedeeld.

Ik ben het er niet mee eens, dat ik mijn vestiging te had moeten bekend maken door middel van een advertentie of een naambord, omdat ik zowel te niet naar buiten als arts optreed alsook omdat mijn diploma nog steeds niet gevisieerd is.

De in de klacht vermelde borden zijn aan het perceel no, aldaar aangebracht."

2. een exemplaar van het Dagblad van Zaterdag 17 Januari 1948, inhoudende de volgende advertentie: „Kunstgebitten. 17

gram American Plastic draagt bijzonder prettig. Binnen 8 uur gereed. Overzetten van slecht passend gebit op vederlichte plaat in 6 uur klaar. Reparaties in 1 uur. Pijnloos trekken door tandartsen, desgewenst onder lachnarcose. 5 jaar garantie. Spreekuren de gehele dag. Woensdagavond ook van 7—9 uur. straat no.”

3. een exemplaar van het Dagblad” van Maandag 19 Januari 1948, inhoudende de volgende advertenties: „Goed ingevoerde firma met een prima Verkoopsorganisatie, vraagt voor en Omstreken: Flink. beschaafde en zeer goed bespraakte Heren voor de afdeling buitendienst. Zij, die goed met het publiek kunnen omgaan, aanleg hebben voor organisatie, zelfstandig kunnen werken of zonodig leiding kunnen geven, garanderen wij een goed lonende werkring. Leeftijd circa 25—45 jaar. Dames, die menen hiervoor ook aanleg te hebben, komen eveneens in aanmerking. Persoonlijke sollicitaties Woensdag 21 Jan. 19—20 uur:” . Schriftelijke sollicitaties:

4. een in bruinrode kleur bedrukte „folder”, waarvan de tekst luidt als volgt: „Eigen tanden of kunstgebit? 1e klas reparatie aan kunstgebitten volgens Amerikaanse methode in 1 uur gereed! Overzetting van verouderd, slecht passend gebit in Amerikaans vederlicht gebit desgewenst in 1 dag gereed. Elk werkstuk wordt door ons ten volle gegarandeerd. Pijnloos trekken, Lachgasnarcose, Röntgen-diagnose. Inlichtingen Dagelijks van 9 tot 6 uur. Dinsdagavond v. 7 tot 9 uur. Zaterdag van 9 tot 12 uur” en vervolgens ter zijde van een vrouwengelaat, vertonende helderwitte tanden: „Dat kunt U zo niet zien! Want dit is een Amerikaans vederlicht kunstgebit natuurgetrouw, anatomisch opgesteld en daardoor niet van echt te onderscheiden! Het weegt slechts 17 gram en draagt daardoor bijzonder prettig. Het is niet duurder dan een gewoon gebit, en is daardoor binnen het bereik van iedereen

Het wordt gemaakt (desgewenst in 1 dag) door de Particuliere Tandverzorging,

5. een schrijven d.d. 1 April 1948 van den Voorzitter van de Raad van Arbeid te, gericht tot den Secretaris van het College, inhoudende dat uit een van de zijde van die Raad ingesteld onderzoek is gebleken, dat de heer X vanaf 6 Januari 1948 als narcotiseur en tandarts in dienst is van de C.V. Particuliere Tandverzorging te en dat zijn loon f 100,— per week bedraagt;

Ten aanzien van het recht:

Overwegende, dat klagers, als te gevestigde tandartsen, rechtstreeks belanghebbende zijn bij de onderwerpelijke klacht, nu deze betreft de werkzaamheid van aangeklaagde bij een in dezelfde gemeente gevestigde inrichting, welke zich blijkens haar publicaties met tandverzorging bezig houdt;

Overwegende dat, nu de aangeklaagde persoon arts is, door het College in verband met de inhoud der klacht uitsluitend is te beantwoorden de vraag of aangeklaagde zich heeft schuldig gemaakt aan handelingen, welke het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnen, kunnende de bewering van klagers, dat bedoelde handelingen mede het vertrouwen in de stand der tandartsen ondermijnen, in verband met de tekst van artikel 1 der Wet van 2 Juli 1928, Stbl. 222, niet ter toetse komen;

Overwegende, dat uit het verhandelde ter terechtzitting van het College en de hiervoren weergegeven inhoud der genoemde processtukken is komen vast te staan:

dat de aangeklaagde arts sinds 6 Januari 1948 werkzaam is in een perceel, in gebruik bij de commanditaire vennootschap, Particuliere Tandverzorging”, gevestigd te, waar hij extracties verrichtte en lachnarcose toe-diende aan hen, die zich tot die inrichting wendden om tandheekkundige bijstand; dat

deze commanditaire vennootschap ten tijde, dat aangeklaagde in haar perceel werkzaam was, zich tot het publiek richtte door middel van een advertentie, als in het onder 2 genoemde dagblad vermeld en, later, door soortgelijke, enigszins gewijzigde advertenties; dat in laatstbedoelde advertenties, volgens de niet weersproken bewering van klagers ter zitting, voorkomt de zinsnede: „Voor nerveuse patiënten ook lachgasnarcose”; dat, tijdens de voorschreven werkzaamheid van aangeklaagde, genoemde commanditaire vennootschap ook huisbezoek liet doen en zich bediende van „folders” volgens de hierboven onder 4 aangehaalde redactie;

Overwegende, dat het College het met het vertrouwen in de stand der geneeskundigen onverenigbaar acht, dat een medicus duldt dat verrichtingen in zijn beroep, behorende tot de uitoefening der geneeskunst, worden aangeprezen, mede door middel van huisbezoek bij de aspirant-patiënten, op de wijze, gelijk in de hiervoren onder 2 genoemde advertentie en latere advertenties in hetzelfde dagblad en in de onder 4 genoemde „folder” is geschied, waarin immers zowel van pijnloos trekken als van lachgasnarcose, gelijk beide door aangeklaagde verricht, wordt melding gemaakt; dat toch het aldus lokken van patiënten zich met zodanig vertrouwen niet verdraagt;

Overwegende mitsdien dat aangeklaagde, onder die omstandigheden een tijdlang de geneeskunst uitoefenende, zich schuldig maakte aan een reeks van handelingen, welke het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnen;

Overwegende, dat het College daarbij opmerkt dat, indien aangeklaagde — gelijk hij beweert — in het plaatsen van advertenties en in het vervaardigen van „folders” niet werd gemoeid, zulks hem niet kan disculperen, aangezien degene, die in dienst treedt bij een werkgever, daarmede het risico aanvaardt, hetwelk voor hem kan voortvloeien uit handelingen waartegen hij, als werknemer zich niet kan verzetten, doch het maatschappelijk peil, waarop de medicus behoort te staan en waarop mede het vertrouwen in de geneeskundige stand is gebaseerd, de noodzakelijkheid medebrengt dat een medicus, alvorens een ondergeschikte positie te aanvaarden — waartegen in het algemeen geen bedenking bestaat — terdege onderzoekt of deze met de wijze, waarop hij daarin de geneeskundige praktijk zal moeten uitoefenen, verenigbaar is, hetgeen voor aangeklaagde de noodzakelijkheid medebracht om de betrekking bij de „..... Particuliere Tandverzorging” — een benaming, welke hem reeds tot grote voorzichtigheid had moeten manen — niet te aanvaarden of, wanneer hij haar methoden niet had onderkend, na het door hem vóór zijn dienstreiding ingestelde onderzoek de verhouding tot deze inrichting te beëindigen;

Overwegende, dat het College de hiervoren onder 3 genoemde advertentie niet in zijn beslissing zal betrekken, omdat de tekst daarvan tot aangeklaagde's handelingen niet in rechtstreeks verband staat;

Overwegende, dat alsnog dient te worden beantwoord de vraag of bij de bepaling van de aan aangeklaagde op te leggen maatregel mede valt te letten op het vaststaande feit, dat de aangeklaagde arts op voormalige wijze te is werkzaam geweest zonder dat zijn bewijs van bevoegdheid door den Inspecteur der Volksgezondheid in het betrokken district was geveiseerd;

Overwegende, dat het College deze vraag ontkennend beantwoordt, nu blijkens een tot het College gericht schrijven van den Geneeskundigen Inspecteur der Volksgezondheid te d.d. 20 April 1948, de aangeklaagde arts visering heeft verzocht, maar de Inspecteur deze niet heeft verstrekt, doch nadere inlichtingen heeft ingewonnen, zodat het College, in verband met de dienaangaande door aangeklaagde bij het voorbereidend onderzoek gegeven verklaring moet aannemen, dat deze zijnerzijds het nodige heeft gedaan om visering te verkrijgen en uitsluitend de voormelde Inspecteur volledig zal kunnen beoordelen of er i.c. van een overtreding van artikel 4 der Wet van 1 Juni 1865, Stbl. 60, sprake is en, zo ja, een strafvervolgung te dier zake zal kunnen uitlokken;

Overwegende, dat de door aangeklaagde en diens raadsman Mr. B. advocaat te

..... gedane bewering, dat aangeklaagde in dienst is van den tandarts Z, te, niet ter zake doet, omdat, zelfs al ware aangeklaagde ondergeschikt aan dien tandarts — hetgeen overigens allerminst is komen vast te staan, gelet op de inhoud van het hiervoren onder 5 genoemde processtuk en op de door aangeklaagde zelf geuite mening, dat die tandarts vennoot der genoemde commanditaire vennootschap was — de feitelijke werkzaamheid van aangeklaagde, gelijk in de derde rechtsoverweging omschreven, daardoor niet anders zou worden, terwijl het in de zesde rechtsoverweging vermelde voor aangeklaagde geldt, onverschillig wie zijn werkgever is;

Overwegende tenslotte, dat niet is komen vast te staan, dat aangeklaagde tijdens zijn werkzaamheid als voormeld heeft samengewerkt met een of meer der tot uitoefening van de tandheekunst onbevoegde personen;

Overwegende, dat het College op grond van een en ander van oordeel is, dat met oplegging van de maatregel van berisping kan worden volstaan, waarbij het College er van uit gaat, dat aangeklaagde zal begrijpen, dat het niet opleggen van een strengere maatregel de strekking heeft, hem duidelijk te maken, dat deze uitspraak hem de gelegenheid biedt, de geneeskunst op andere, oirbare wijze te gaan uitoefenen;

Overwegende, dat deze beslissing, met het oog op haar belang, voor bekendmaking in aanmerking komt;

Rechtdoende:

Beslist dat X, arts, wonende te, zich heeft schuldig gemaakt aan handelingen, welke het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnen;

Past te dier zake op hem toe de maatregel van berisping.

Beveelt dat deze beslissing, met inachtneming van het bepaalde bij artikel 63, dl. 3, van het Koninklijk Besluit van 31 October 1929, Stbl. 474, *zal worden bekend gemaakt door plaatsing* in de Verslagen en Mededelingen betreffende de Volksgezondheid en voorts met verzoek om opname zal worden toegezonden aan de redacties van de Nederlandse Jurisprudentie, het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde en het *Tijdschrift voor Tandheekkunde*.

Aldus genomen enz.

HET VRAAGSTUK VAN DE BEDRIJFSTANDARTSEN

door *H. Broekhuizen*

In één van de grote dagbladen trof men kortgeleden een advertentie aan, door middel waarvan een groot commercieel bedrijf trachtte in contact te komen met een tandarts, die bereid zou zijn het personeel van deze onderneming tandheekkundige hulp te verlenen in een spreekkamer, welke op het terrein van het bedrijf zou worden ingericht. De advertentie bleek sterk de aandacht te hebben getrokken, zowel van collegae als van geïnteresseerde buitenstaanders. Het bleek mij, dat men ook op dit gebied gaarne een principiële uitspraak zou hebben ten einde zijn gedragslijn, in gevallen als bedoeld in de advertentie, te kunnen bepalen.

Voor zover mij bekend, staat zowel het georganiseerde bedrijfsleven als de beroepsorganisatie niet zonder meer afwijzend tegenover het instituut van bedrijfstandartsen, doch het is nimmer gekomen tot een duidelijke uitspraak in dit opzicht.

Nu het zwijgen van de zijde van de georganiseerde tandheekkunde, blijkens de practijk van de laatste jaren, door belanghebbenden wordt gezien als een toestemming, is het wellicht tijd op voorlichting en advies van die kant aan te dringen. Het zal dan gewenst zijn deze aangelegenheid principieel te bezien.

Hierbij rijzen de volgende vragen:

Welke zijn de voor- en nadelen van een stelsel van bedrijfstandartsen en tot welke consequenties zal een aanvaarden van dit stelsel leiden voor de tandheelkundige verzorging van de particuliere patiënten en voor die van de verzekerden van de Algemene Ziekenfondsen?

1. *Voordelen.*

a. *Voordelen voor alle bedrijven.*

De bedrijfstandarts behandelt de arbeiders in een lokaliteit, welke op het fabrieksterrein is gelegen en de behandeling vindt plaats tijdens de werkuren van de arbeiders. De duur van het verzuim is hierdoor beperkt tot de tijd welke voor de behandeling nodig is. De tijd, gemoeid met het gaan naar en terugkeren van het spreekuur van de tandarts, alsmede met het wachten bij de tandarts wordt bespaard. In het bijzonder voor bedrijven, welke enigszins excentrisch zijn gelegen, betekent dit een grote winst aan man-uren, hetgeen de productie ten goede komt. Dit voordeel voor het bedrijfsleven is van belang voor de gehele volkshuishouding.

Op andere wijze is getracht het bezwaar van veelvuldig en langdurig bezoek aan de tandarts te beperken. Enkele bedrijven hebben de plaatselijke tandartsen bereid gevonden op een controlebriefje de tijden van aankomst en vertrek van de arbeider op het spreekuur in te vullen. Hierdoor kan althans ten dele knoerij worden voorkomen.

Toch blijft hier, zelfs bij accurate uitvoering van zodanige regeling, het bezwaar van verlies van man-uren en stoornis der productie.

Buiten beschouwing kan hier blijven de vraag, of het bedrijf de kosten van verzuim voor tandheelkundige hulp geheel of gedeeltelijk voor zijn rekening dient te nemen.

In het algemeen is het de bedoeling van de bedrijven, waaraan een tandarts is verbonden, de monden van de arbeiders volledig te saneren. Is dit eenmaal geschied, dan zal de controle en nabehandeling slechts een fractie van de tijd vorderen, welke voordien nodig was voor het incidenteel behandelen van mondklachten.

b. *Voor bepaalde bedrijven.*

Geldt het bovengenoemde voordeel voor alle bedrijven, nog andere worden nagestreefd door ondernemingen, die het aanstellen van een bedrijfstandarts noodzakelijk achten, omdat de hygiënische eisen, welke hun zijn gesteld, vorderen, dat de monden van hun arbeiders in dit opzicht geen gevaar opleveren.

c. *Voor de arbeiders van bedrijven, waaraan een bedrijfstandarts is verbonden.*

Doordat het hem wel aantrekkelijk gemaakt wordt de mond te laten verzorgen in zijn werktijd en zonder extra-kosten, maakt vrijwel iedere arbeider een dankbaar gebruik van de hem geboden gelegenheid tot het ontvangen van een veelal uitgebreider hulp dan waarop hij ingevolge het Ziekenfondsenbesluit recht heeft. Temeer nog, daar het bedrijf in de meeste gevallen geneigd is de bijdragen van de zijde van de arbeider in de kosten van de hulp geheel of ten dele voor zijn rekening te nemen.

d. *Voor de tandarts.*

Voor de tandarts is het aantrekkelijke niet uitsluitend gelegen in het honorarium, dat in de regel hoger is dan de Ziekenfondsen betalen, doch voornamelijk hierin, dat hun de gelegenheid geboden wordt een betrekkelijk klein aantal mensen tandheelkundig te saneren; het personeel maakt voor bijna 100 % van de hulp gebruik en laat zich regelmatig controleren. De tandarts ziet dus „resultaten” van zijn werk.

2. *Nadelen en consequenties.*

Vrijwel algemeen is men van mening, dat de verstrekking van tandheelkundige hulp, zoals deze de verzekerden als recht is toegekend in artikel 14, sub 3, van het 2e Uitvoeringsbesluit ingevolge het Ziekenfondsenbesluit, niet mogelijk is door het gebrek aan tandartsen en, zo dit gebrek kon worden opgeheven, voor de Algemene

Ziekenfondsen onbetaalbaar zou zijn, omdat de noodzakelijke onderbouw, schooltandverzorging, ontbreekt. Grote moeilijkheden zijn tot nu toe uitgebleven, omdat slechts een kleine 20 % van het aantal verzekerden tandheelkundige hulp vroeg, doch moeilijkheden zullen zonder de minste twijfel komen, zodra dit percentage groter wordt.

De invoering der schooltandverzorging zal tot gevolg hebben, dat in zekere zin het accent van de hulpverlening wordt verlegd naar een bepaalde groep van de verzekerden, namelijk de kinderen.

Het percentage hulpzoekenden zal, althans voor zover het de indirect verzekerden van schoolplichtige leeftijd betreft, stijgen met als gevolg:

Hoge gemiddeld kostencijfer per ziel per jaar en minder mogelijkheid tot hulpverlening aan de verzekerden, die niet tot deze categorie behoren. Aangezien de schooltandverzorging niet in het gehele land op hetzelfde ogenblik zal worden ter hand genomen en men alleen met de eerste klas begint, behoeft geen vrees te bestaan, dat zelfs onder de huidige omstandigheden de tandheelkundige hulp voor de rest van de bevolking in gevaar zal komen.

Bij invoering van een stelsel van bedrijfstandartsen zijn de gevaren in dit opzicht aanmerkelijk groter.

Ook bij dit stelsel wordt het accent verlegd. Een deel van de ziekenfondsbevolking namelijk de arbeider, werkzaam in bepaalde bedrijven, ontvangt volledige hulp, waarop het ingevolge de voorschriften recht heeft.

Het betreft hier systematisch-rationele hulpverlening aan volwassenen, waarvan men de gevolgen heeft kunnen ervaren na de invoering van dit systeem bij de Militair Tandheelkundige Dienst: 217 tandartsen waren daarbij volledig ingeschakeld en derhalve onttrokken aan de particuliere- en fondspraktijk. De rest van de bevolking zal hier ongetwijfeld bij te kort komen.

Hierbij komt nog het volgende:

Het is denkbaar, dat de bedrijven, op grond van de voor hen te verwachten voordelen, de bedrijfstandartsen een hoger honorarium zullen garanderen dan de tandarts gemiddeld uit de fondspraktijk ontvangt. Een gevolg hiervan zou zijn, dat bij de fondstandartsen de animo om een verbintenis met een bedrijf aan te gaan groter wordt, dan het verlangen zich op de gewone wijze aan één of meer fondsen te verbinden.

Het is bekend, dat vele bedrijven plannen hebben tot het aanstellen van een tandarts.

Mochten al deze plannen worden gerealiseerd, dan is te verwachten, dat:

- 1e. niet voldoende tandartsen beschikbaar blijven voor de verzorging van particulieren en van de rest van de verzekerden;
- 2e. het gemiddelde kostencijfer voor tandheelkundige hulp aan verzekerden aanzienlijk zal stijgen.

Ten slotte moet er nog op gewezen worden, dat voor de fondsen moeilijkheden zijn verbonden aan de inschrijving van de arbeiders uit bedrijven, waaraan een bedrijfstandarts is verbonden, op naam van een andere tandarts, dan die op wiens naam de gezinsleden van de arbeider zijn ingeschreven.

Ook bestaat het gevaar, dat al het werk van de bedrijfstandarts te loor gaat, zodra de arbeider de dienst verlaat en weer op de normale fondsbehandeling is aangewezen.

Verscheiden bedrijven met een eigen tandarts hebben aan de desbetreffende Algemene Ziekenfondsen verzocht een bijdrage te mogen ontvangen in de door hen gemaakte kosten voor tandheelkundige hulp aan verzekerde arbeiders. Men stelt dan: „Wij betalen deze hulp, die het Ziekenfondsenbesluit als recht aan de verzekerden heeft toegekend. Wij geven niet méér, dan waarop de mensen, krachtens hun verzekering, recht hebben. Bovendien betalen wij de helft van de premie. Is het nu niet billijk, dat de Ziekenfondsen bijdragen in de kosten, of deze geheel voor hun rekening te nemen?”

Volgens de Commissie van Advies voor het Ziekenfondswezen dient deze vraag ontkennend te worden beantwoord, omdat de fondsen de hulp dienen te geven, hiertoe zelfs wettelijk zijn verplicht. De bedrijven geven de hulp, omdat zij hierdoor geldelijk voordeel hebben. Het zou onjuist zijn een deel van de ziekenfondstaak eenvoudig te delegeren aan werkgevers, die menen het beter c.q. goedkoper te kunnen doen.

Naar ik meen te weten is eind vorig jaar afgesproken, dat de kwestie van de bedrijfsartsen en tandartsen besproken zou worden door vertegenwoordigers van de betrokken beroepsorganisaties met de Stichting van de Arbeid. Voor zover mij bekend is, heeft een zodanige bespreking nimmer plaats gehad.

Resumerend kom ik tot de volgende conclusies:

1. Het instituut van bedrijfstandartsen verdient uit sociale overwegingen geen aanbeveling.
2. Overleg tussen de beroepsorganisatie en Stichting van de Arbeid dient plaats te hebben ten einde een andere oplossing te vinden voor de bezwaren van arbeiders en van bedrijven tegen de huidige regeling van de tandheelkundige verzorging.
3. De beroepsorganisatie dient op korte termijn haar leden en andere belanghebbenden in dit verband van voorlichting te dienen.

GEËN BEDRIJFSTANDARTSEN?

Het is een gerechtvaardigd initiatief van coll. Broekhuizen om het instituut van bedrijfstandartsen, dat bezig is te ontstaan en blijkbaar al groeiende is, aan een kritische beschouwing te onderwerpen, waarbij de voordelen en bezwaren uit economisch en sociaal oogpunt worden vastgesteld en tegen elkaar afgewogen.

De overzichtelijke opstelling daarvan maakt het de lezer gemakkelijk ook voor zichzelf een oordeel te vormen, hetgeen de waarde van zijn beschouwing uit een oogpunt van voorlichting verhoogt. Vast staat echter dat des schrijvers conclusie luidt, dat het instituut der bedrijfstandartsen uit een sociaal oogpunt geen aanbeveling verdient.

Hozeer diens argumenten pro en contra voor zichzelf spreken, zo wil het de lezer voorkomen, dat zij in hun objectieve betekenis ook een afwijkende conclusie toelaten. Men kan n.l. het accent ook anders leggen dan coll. Broekhuizen doet. Zijn sociaal gevoel wordt onaangenaam getroffen door het feit, dat bij het invoeren van bedrijfsmatige gebitsverzorging, alle verzekerden een ongelijk deel krijgen, niet alleen ten opzichte van de voordelen der te verstrekken behandeling, maar ook in de tekortkomingen ervan, als daar zijn: onvoldoende aantal tandartsen, overbelasting der betreffende medewerkers aan de ziekenfondshulp en bijgevolg minder goede en minder volledige hulp dan hen in de uitvoeringsbesluiten van het Ziekenfondsenbesluit van 1941 in uitzicht is gesteld en toegekend. De betere gebitsverzorging van een beperkte groep, als toevallig behorende tot een bepaald bedrijf, acht de schrijver een ongewenste bevoorrechtiging, te groter, omdat aldus de betreffende tandarts als medewerker voor de algemene ziekenfondsen verloren gaat en het bestaande plaatselijke tekort aldus nog meer wordt toegespitst. Dit acht hij niet passend in het sociale kader van gelijke voorziening voor allen, waarbij het te grote aantal verzekerden nu eenmaal moet worden ondergebracht bij een onvoldoende aantal practici, met alle bezwaren van dien.

Nu rijst aanstonds de vraag: waarborgt bovengenoemde regeling gelijkheid van uiterlijke omstandigheden en dus van behandeling? Geenszins. De gelijkheid bestaat slechts voor zover de verzekerden vrij zijn hun tandarts te kiezen uit de beschikbare medewerkers, die op uniforme voorwaarden tot de hulpverlening worden toegelaten. Maar dan beginnen meteen de verschillen; de een heeft veel ingeschrevenen, een ander weinig; de een werkt vlieg, de ander kan in eenzelfde tijdsbestek lang niet zoveel uit de weg zetten bij gelijke hoedanigheid van de prestaties. Maar ook de prestaties zijn kwalitatief lang niet identiek, zelfs niet onder vergelijkbare omstandigheden; deze zijn o.a. afhankelijk van meerdere of mindere geschiktheid voor dit genre werk, vaardigheid, routine en persoonlijke bekwaamheden. Ook het totale aantal verzekerden dat aan een bepaalde tandarts de voorkeur geeft staat veelal in geen enkele verhouding tot diens productiecapaciteit of persoonlijk verlangen. In de eerste plaats wordt de toeloop bepaald door de verhouding tussen het totaal aantal verzekerden en het aantal tandartsen, dat zich voor medewerking aan een ziekenfonds beschikbaar heeft gesteld. Dit is op zijn beurt weer afhankelijk van de economische structuur van de plaats van vestiging en de omgeving (forensengemeente of overwegend industrie-

gebied). Het gevolg hiervan is dat noodgedwongen in sommige plaatsen het inschrijvingsmaximum als uiterste grens voor redelijke hulpverlening, verre moet worden overschreden. De tandarts heeft daarop geen andere invloed dan dat hij — hetgeen slechts in betrekkelijk weinig gevallen geschiedt en geschieden kan — zelf een limiet stelt aan de inschrijving te zijnen name. Deze limiet wordt weer niet uitsluitend bepaald door de maximale „productie”capaciteit en de minimum-eisen van de betreffende tandarts ten aanzien van zijn kwalitatieve prestaties, ook andere niet-zakelijke overwegingen spelen daarbij vaak een belangrijke rol. En die zelf-gestelde minimum-eisen zijn ook alweer bij elke practicus verschillend en laten geen normalisering toe. En ten slotte is er dan nog de persoonlijke opvatting van de tandarts omtrent de wijze waarop en de vorm waarin hij zijn hulp meent te moeten verlenen, anders gezegd: in welke verhouding de excavator en de extractietang daarbij worden gehanteerd en welke waarde de tandvervangning in zijn behandelingsprincipes tegenwoordigt. Om over de indicatiebreedte ten aanzien van behoud door pulpabehandeling maar te zwijgen.

Dit alles moge voldoende zijn om vast te stellen dat van eenheid en eenvormigheid in gebitsverzorging slechts sprake kan zijn voor zover het de verzekerden van eenzelfde tandarts betreft, maar dat verder binnen ruime grenzen allerlei variatie mogelijk is, zelfs met inachtneming van de algemene richtlijnen in het N.P.P.-rapport en de voorschriften van overheidswege. Mocht men die variatie willen bepalen met een objectief-deskundige maatstaf, dan zal dit ongetwijfeld leiden tot de conclusie, dat den ene verzekerde belangrijk beter of minder goed af is met zijn vrije of noodgedwongen tandartskeuze dan de andere.

Dit onvermijdelijk zo zijnde kan men zich afvragen: waarom dan niet de gelegenheid van gebitsverzorging in bedrijfsverband, als dit in elk geval — blijkens de overtuiging van coll. Broekhuizen — de waarborg inhoudt van een aan goede normen beantwoordende voorziening? Wanneer gesproken wordt van goede normen, dan betekent dit nog niet dat in de ziekenfondspraktijk deze niet aanwezig zouden zijn, zij het ook niet als algemene regel. Van groepsbevoorrechtiging kan zeker niet gesproken worden omdat deze „betere” hulp ten deel valt aan personen, die door het toeval van hun werkzaamheid in het bedrijf dit veronderstelde voordeel genieten. De geregelde mutatie zal telkens nieuwe werknemers onder de handen van de bedrijfs-tandarts brengen en er zullen ook geregeld van zijn patiëntenlijst afvallen. Dat hierdoor het aan deze personen bestede werk verloren zou gaan, mag met recht worden ontkend; de duurzaamheid van goede (conserverende) hulp is groot genoeg, althans bij matige cariesvatbaarheid en het zou niet juist zijn om van de arbeider, die gesaneerd het bedrijf verlaat, aanstonds te veronderstellen, dat hij zijn gebit nu ook gaat verwaarlozen.

Men moet het dus toejuichen dat van een aantal verzekerden vaststaat dat zij in bedrijfsverband goede tandheelkundige hulp zullen verkrijgen. Dat zulks noodwendig ten koste moet gaan van de behandeling in de ziekenfondsen, behoeft in zijn algemeenheid niet juist te zijn; daarvoor zou elk geval plaatselijk onderzocht moeten worden. Ook is het heel goed denkbaar dat als bedrijfstandarts iemand werkzaam is, die niet als medewerker aan de ziekenfondsen is verbonden geweest, zodat de sterkte dus niet ongunstig wordt beïnvloed.

Wanneer daarnaast de hygiëne van het bedrijf ten gunste van het fabrieksproduct (levens-, genotmiddelen) bedrijfsmatige gebitsverzorging wenselijk maakt, dan zou het vanuit de sanitaire gezichtshoek geen verstandige politiek zijn om de invoering te laten afstuiten op een gelijkheidsprincipe, dat in theorie wel, doch in feite toch niet aanwezig is.

Gesteld voorts dat de leiding van enige onderneming blijk geeft van zoveel sociaal gevoel, dat zij meent haar personeel de voordelen ener goede tandheelkundige verzorging te moeten verschaffen, dan zou het zowel van algemeen als van hygiënisch standpunt te betreuren zijn indien dit op bovengenoemde grond onmogelijk zou worden gemaakt. De bedrijfstandarts verzorgt de gebitten van het personeel als *hygiënische* maatregel, diens taak vindt in het wenselijke daarvan (uit welken hoofde ook) zijn rechtvaardiging.

B.